

Práva zaměstnance na úseku BOZP

Právům zaměstnance (na straně jedné), která jsou mu dána legislativou na úseku BOZP, odpovídají povinnostem zaměstnavatele (na straně druhé). Jedná se o jakýsi zrcadlový efekt.

Stručný přehled práv zaměstnance popisuje přehled uvedený v tabulce níže s odkazem na výchozí ustanovení legislativy, zároveň je uvedena i odpovídající povinnost zaměstnavatele, která má zajistit splnění práv zaměstnance.

ZP – zákoník práce v platném znění (č. 262/2006 Sb.)

ZoSZS – zákon o specifických zdravotních službách v platném znění (č. 373/2011 Sb.)

Právo zaměstnance	§§	Povinnost zaměstnavatele	§§
Na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.	§ 106, odst. 1, ZP	Zajistit BOZP zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce.	§ 101, odst. 1, ZP
Na informace o rizicích jeho práce.	§ 106, odst. 1, ZP	Trvale vyhledávat a hodnotit rizika práce	§ 102, odst. 3, ZP
		Zajistit zaměstnancům dostatečné a přiměřené informace a pokyny BOZP, zejména formou seznámení s riziky, výsledky hodnocení rizik, které se týkají jejich práce a pracoviště	§ 103, odst. 1, písm. f), ZP
Na informace o opatřeních na ochranu před působením rizik práce.	§ 106, odst. 1, ZP	Přijímat opatření k odstranění rizik práce. Zajistit zaměstnancům dostatečné a přiměřené informace formou seznámení s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce.	§ 102, odst. 3, ZP § 103, odst. 1, písm. f), ZP
Na odmítnutí práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život a zdraví, případně život a zdraví jiných osob.	§ 106, odst. 2, ZP	Takovéto odmítnutí práce nemůže zaměstnavatel posuzovat jako nesplnění povinností zaměstnance	§ 106, odst. 2, ZP
Podílet se na vytváření zdravého a bezpečného pracovního prostředí	§ 106, odst. 3, ZP	Informovat zaměstnance a jednat s nimi o otázkách BOZP	§ 276, odst. 1, § 108, ZP
Účastnit se na řešení otázek týkajících se BOZP prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast BOZP	§ 276, a následující § 108, ZP	Nesmí zbavit zaměstnance práva účastnit se na řešení otázek souvisejících s BOZP prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast BOZP	§ 108, odst. 1, ZP
Požádat o vyslání na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku	§ 55, odst. 1, písm. d), ZoSZS	Odeslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, pokud o to požádal	§ 55, odst. 1, písm. d), ZoSZS

Povinnosti zaměstnance na úseku BOZP

Je stanoveno, že zaměstnanci jsou povinni dbát dle svých možností a schopností o svou vlastní bezpečnost, a o zdraví i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jejich jednání, případně opomenutí při práci či činnosti kterou vykonávají.

ZP - § 106, odst. 4

Zaměstnancům právní předpisy ukládají řadu dalších povinností, které se dají uspořádat do určitých skupin, podle zaměření. Jednotlivé skupiny jsou uvedeny na následujících snímcích.

Základní povinnosti zaměstnance na úseku BOZP

ZP - § 301

- plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy,
- spolupracovat s ostatními zaměstnanci,
- dodržovat právní předpisy vztahující se k jimi vykonávané práci (viz pracovní smlouva a popis práce),
- dodržovat ostatní předpisy a pokyny vztahující se k jimi vykonávané práci, pokud s nimi byli řádně seznámeni,
- ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím, nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Povinnosti zaměstnance při vytváření podmínek BOZP

- podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním určených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek BOZP (**ZP – 106, odst. 3**),
- účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na BOZP, včetně podrobení se ověření svých znalostí (**ZP - § 106, odst. 4, písm. a**),
- spolupracovat se zaměstnavatelem a OZO v BOZP, tak aby mohl zaměstnavatel zajistit bezpečné a zdraví neohrožující pracovní podmínky a plnit podmínky stanovené legislativou a orgány státní správy (**ZP – §108, odst. 4**),

Povinnosti zaměstnance při vytváření podmínek BOZP

- oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by mohly bezprostředně a závažným způsobem ohrozit bezpečnost a zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení (**ZP – § 106, odst. 4, písm. f)**),
- podílet se s ohledem na druh zaměstnancem vykonávané práce podle svých možností na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon inspekce práce (**ZP - § 106, odst. 4, písm. g)**).

Povinnosti zaměstnance vzhledem k pracovnělékařským službám

- podrobit se lékařským prohlídkám, očkováním, vyšetřením stanoveným zvláštními právními předpisy (*ZP – § 106, odst. 4, písm. b); ZoSZS – § 56, písm. b)*),
- podrobit se pracovnělékařským službám u poskytovatele pracovně lékařských služeb, se kterým zaměstnavatel uzavřel písemnou smlouvu o poskytování pracovně lékařských služeb, pokud ho zaměstnavatel za zákonem určených podmínek nepošle k jinému poskytovateli (*ZoSZS – § 56, písm. a)*),

Pro UK je smluvním poskytovatelem pracovnělékařských služeb:

[MUDr. Jaroslav ČÍŽEK, ordinace – poliklinika na Senovážném nám. 22, Praha 1, tel.: +420 224 142 201](#)

Povinnosti zaměstnance vzhledem k pracovnělékařským službám

- podrobit se dalším zdravotním službám indikovaných poskytovatelem pracovnělékařských služeb pro zhodnocení zdravotního stavu; poskytovatele dalších zdravotních služeb určí zaměstnanci poskytovatel pracovnělékařských služeb (*ZoSZS – § 56, písm. a*)),
- sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb jméno a adresu registrujícího poskytovatele a dalších poskytovatelů zdravotních služeb, kteří ho přijali do péče (*ZoSZS – § 56, písm. c*)),
- sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb *na jeho žádost* nebo *z vlastního podmětu* všechny jemu známé nebo podezřelé skutečnosti související s ochranou zdraví při práci (*ZoSZS – § 56, písm. d*)).

Povinnosti zaměstnance při výkonu práce

- dodržovat právní předpisy a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen (*ZP – § 106, odst. 4, písm. c)*),
- řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi a pokyny zaměstnavatele (*ZP – § 106, odst. 4, písm. c)*),
- používat zaměstnavatelem stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky (*ZP – § 106, odst. 4, písm. d)*),
- nepožívat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky na pracovišti zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele (*ZP – § 106, odst. 4, písm. e)*),

Povinnosti zaměstnance při výkonu práce

- dodržovat zákaz kouření na pracovištích a v prostorech zaměstnavatele, kde by účinkům kouření byli vystaveni také nekuřáci (**ZP – § 106, odst. 4, písm. e**),
- podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek (**ZP – § 106, odst. 4, písm. i**)).

Povinnosti zaměstnance při pracovním úrazu

- bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem (**ZP – § 106, odst. 4, písm. h**)),
- spolupracovat při objasňování příčin vzniklého pracovního úrazu (**ZP – § 106, odst. 4, písm. h**)).